

Naalakkersuisut siulittaasuata ukiortaami 2004-mi oqalugiaataa

Asasakka nunatsinni najugallit tamaassi Naalakkersuisut sinnerlugit ukiortaami tamanik ajunngitsunik kissaallusi pilluaqquassi qujanarlu ukiumi qangiuttumi inuiaqatigiinni suleqataalluarsimanissinnut.

Aamma eqqaangitsoorusunngilakka ukiumi qangiuttumi ilaminnik toqukkut annaasaqarsimasut misiginneqatigalugit nukissamik tunineqarnissaannik kissaakkakkit, ilaquttanimmi annaasaqartarneq misigissutsikkut nukissamillu annertuumik atuiffiusarput, neriunniartalu siunissami nukittullusi ingerlalluarumaartusi siunissaq qaamasoq takorloorlugu ornissiuk, taava nukissamik tunineqarumaarpu. Siunissami ingerlalluarnissassinnik kissaappassi.

Aamma napparsimasut nunatsinni Danmarkimilu uninngasut peqqissilluarnissaannik kissaappakka neriunniartalu peqqissillusi ilaqutassinnut angerlarumaartusi. Ilinniartut, umiartortut, allatullu suliaqarlutik nunatsinniik aallarsimasut, aamma napparsimavinni, utoqqaat illuini, allanilu inuiaqatigiit ingerlatitaaneranni pinngitsoorneqarsinnaanngitsuni sullivinni, sapaatini nalliuttunilu sulisartut, minnerunngitsumillu kilisaatini aalisartut avataani ukiortaarsiortut tamanik ajunngitsunik kissaallusi ukiortaami pilluaqquassi.

Ukioq nutaaq aallartippoq, tamattalu ukiup nikinnerani ukiumi qangiuttumi pisimasut kingumut takoorloortarpagut pisimasut assigiinngitsorpassuit atorsimasagut pillugit, inuttut nammineq, ilaqutariittut inuiattullu ukiumi nutaami qanoq pisoqarnissaa qanorlu iliuuseqarusunnerluta takorluuisarluta tamannalu pissusissamisoorpoq siunissamummi isumalluarluni takorluuinngikkanni ingerlariaqqittoqarsinnaanngilaq.

Ukioq qangiuttoq naalakkersuinikkut sakkortuumik ingerlatsiffiusimavoq inuiannut tamatsinnut ilungersunartumik, taamakkaluartoq aamma ajunngitsunik inuiaqatigiinni ingerlariaqqinnissamut alloriartoqartarpoq. Namminersorneq pillugu isumalioqatigiissitat suliarfik imaannaanngitsorsuaq naammassivaat, namminersornerlu pillugu ataatsimeersuarnerup kingorna Namminersorneq pillugu isumaliutissiissut Inatsisartuni ukiarmi oqallisigivarput aalajangiiffigalugulu.

Inatsisartuni ataatsimiinnerput piunasaqarfioqisoq kusanartumik ataqatigiiffiusumillu naammassivarput, tassalu naalakkersuinikkut ataatsimoortumik alloriarnissarput tulleeq isumaqatigiilluinnarluta aalajangerparput. Tassalu Namminersorneq pillugu ataatsimiititaliamik Kalaallinit qallunaanillu amerlaqatigiinnik ilaasortalimmik pilersitsinissaq Inatsisartuni aalajangiiffigaarput naalakkersuinikkut sumut atanerput apeqqutaatinngilluinnarlugu. Tamanna alloriarneruvoq kusanartoq isumaqatigiinnikkummi aatsaat

siunnerfilimmik angusaqartoqarsinnaavoq. Inuiattut avissaartuunnissaq taamak suliassami pingaaruteqartigisumi aqqutissaanngilaq ataatsimoorfiusinnaasulli qitiutillugit ingerlariaqqinnissat aqqutaasariaqarlutik.

Ukiuni tulliuuttuni qallunaat naalakkersuisui peqatigilluinnarlugit naligalugillu siunissarput aqqissuutissavarput namminersorneq pillugu naalakkersuisoqarfik innuttaasut paasiumasaannik oqallinnissaannillu aqqissuisoralugu.

Namminersorneq pillugu isumalioqatigiissitap suliarineqarnerani suleqataasimasorpassuit tamaasa immikkut qutsaviginiarpakka, siunissamilu inuit amerlasuut oqallinnermi peqataanissaat kissaatigaarput, tassami pingaaruteqarluinnarpoq innuttaasut tikillugit sulinerup aqqissuunnissaa pingaaruteqarluinnarmat, inuiaqatigiillu qinnuiginiarpakka annertuumik peqataaqqullugit namminersorneq iluatsissappat ilissi tunngaviliinissarsi pingaaruteqarluinnarmat.

Inuiaqatigiinni ilinniartitaanerup qaffassarnissaa tamatta pingaartilluinnartariaqarparput, ilinniartitaanerup qitiulluinnartutut inissimanissaa aammalu nukittorsartuarnissaalu ilinniartitaanermi susassaqtut peqatigalugit sinaakkutissanik tunngaviliisoqarnissaa naalakkersuisuni pingaartillugu suliariniarparput. Pingaaruteqarporli angajoqqaatut, ilinniartutut allatullu akisussaaffimmik tiguseqataalluta tapersersuillutalu suleqataanissarput.

Inuussutissarsiornikkut ineriartornissaq ukiumi kingullermi aamma immikkut sammisimavarput, ilami naalakkersuinikkut kiffaanngissuseqarnerunissarput angussagutsigu inuussutissarsiornikkut nukittorsaallutalu piorsaasariaqarpugut. Danmarkimi naalakkersuisut siulittaasuat peqatigalugu Inuussutissarsiornermik ineriartortitsinermut ataatsimut ataatsimiititaliaq pilersipparput, tassanngalu inaarutaasumik innersuussutit Namminersorneq pillugu Isumalioqatigiissitat anguniagassatut siunnersuutaannut ilanngullugit misissuataarneqassapput.

Inuussutissarsiutit pingaarnersaat aalisarneq piniarnerlu siunissami pitsaasumik tunngavissinneqartariaqarput. Taamaattumik aalisarnermik pinianermillu pissarsiassagut pingaaruteqarluinnarput akisussaassuseqartumik atornissaat iluaqutiginissaat ineriartortittuarnissaat pingaaruteqarpoq eqqarsaatigissallugit. Taamaattumik Naalakkersuisut aalisarnermut piniarnermullu suliniutit assigiinngitsut misileraanerit atorluaanissamillu aallaaveqartut nukittorsarlugit sulissutiginiarpaat.

Aalisarneq piniarnerlu nunatta nappatigimmagit siunissami mianeralugit illersortuarlugillu piujuaannartitsinissaq tunngavigilluinnarlugu ineriartortittariaqarpagut taakkunanngaanniit pissarsiagut inuiaqatigiinni annertunerpaamik ineriartuutigigatsigit.

Taamaattumik kinguaatta pissaqartuaannarnissaat qularnaarniarlugu uumassusillit suulluunniit nunamiippata immamiippatalu asiutitsiffiunngitsumik atorneqarnissaat ilungersuuttariaqarparput akisussaassuseqartumik atuinerput illersuinissamat tunngaviulluinnarmat, atuinerpummi nunarsuarmioqataasunik malinnaaffigineqaqimmat. Aanaluaamma mianerisassarput atuisut pissaqartuaannarnissaat qulakkeerlugu aaqqissuussisoqartariaqarmat. Unalu nuannaarutigalugu oqaatigissavara, Kalaallit Nunaanni Aalisartut Piniartullu Kattuffiat Pinngortitaleriffillu isumaqatigiissuteqarmata piniakkanik atuinermi misissuinermilu suleqatigiinniarlutik. Tamanna alloriarneruvoq pitsaasoq annertuumillu tapersorsorneqartariaqartoq.

Umasuuteqarneq nunatsinni aamma annertusarneqartariaqarpoq. Savaatillit tuttuutilillu atugaasa pitsanngorsarneqarnissaat pingaaruteqarluinnarpoq, tassami neqissaqarnikkut uagutsinnut pilersornerunissarput aallaavigalugu aaqqissuusseqqinnissat tikiqqartariaqalermata. Minnerunngitsumik Savaatillit tuttuutilillu peqatigilluinnarlugit aaqqissuuteqqitassat pitsanngorsaatissallu aallartinneqarlutik suliarineqarnissaat Naalakkersuisut pingaartilluinnarpaat. Taamaaliornikkummi neqissaqarniarnerput avammullu niuersinnaanerput nukittorsarneqassamat.

Naalakkersuisoqatigiit suleqatigiinnerminni siunnerfigaat pingaartillugulu innuttaasut atugaasa naligiinnerulernissaat

sulissutigissallugu. Nunatsinni ineriartorneq sukkasuumik ingerlavoq inuillu pissarissaartut pissakinnerusullu akornanni assigiinnginneq erseraluttuinnarpoq malunnarsiartuinnarlunilu. Tamanna naligiinnerusumik atugaqarfiusumik aaqqissuunneqartariaqarpoq.

Nunatsinni akileraarusersueriaaseq akiitsuusersueriaaserlu nunanut allanut sanilliullugit qanoq inissisimanerput misissorparput, unalu erserpoq: akileraarutit aqqutigalugit nalimmassaaneq kisimi naammangilaq, inoqutigiit qanoq isertitaqartiginerat aamma ineqarnermut, innaallagissamut allarpassuarnullu akiliutigisartagaat ataatsimut misissorneqartariaqarput. Inatsisartuni aningaasanut inatsisissamut 2005-mut saqqummiunneqartussamut erserumaarpoq qanoq siunnersuuteqarumaarnersugut siunissami akileraarusersueriaasissaq akitsuusersueriaasissarlu aallaavigalugu. Unalu aallavigineqassasoq oqaatigissavara atuktagut naligiinnerusumik aaqqinneqartariaqarput innuttaasut ataatsimut isigalugit.

Naalakkersuisuni isumaqarpugut nunatsinni qitiusumik aqutsineq qimallugu siammarterisoqartariaqartoq. Suna tamaat qitiusumik ingerlanneqarsinnaangilaq. Taamakkaangammi inuit pisortat kisiisa utaqqiinnalersarpaat namminneq qanoq iliuuseqarnissartik tunulluutilersarlugu tamannalu allanngortittariaqalerparput. Tamatta nalunngilarput nammineq oqartussaaffeqartilluta akisussaaffeqarnerusutut misigilersartugut. Taamaattumik suut

qitiusumik ingerlanneqassanersut suullu siammarneqassanersut
akikinnerusumillu ingerlanneqarsinnaanersut
misissortariaqalerparput.

Nunarput angeqaaq siammaseqisunillu inoqarluni. Innuttaasut
naligiinnerusumik ineriartortinneqassappata nunap sineriaani inuit
aamma malinnaatinneqartariaqarput, qitiusumillu aqutsinerup
kinguneranik ilaatigut kommuunit oqitsuinnaanngitsumik atugaqartut
aaqqissuussiffiqineqartariaqarput.

Tassami akisussaaffinnik marloqiusanik kommuunit
Namminersornerullutillu Oqartussat ingerlatsinerat inuiaqatigiit
aningaasaqarnerat isigalugu illersorneqarsinnaanngilaq. Unali aamma
mianersorfigissavarput siammaaniaannarluta siammarte-
rissannginnatta kukkusarnerimmi ilinniarfissagut arlalippassuit
naammattoortarsimavagut.

Kommuunit ukiorpassuarni kissaatigaat nammineerlutik
annertunerusumik oqartussaffeqarnerulernissartik. Aatsaat taamak
ilungersuutsigalugu kommuunit ataatsimut suleqatigiinnissartik
pillugu ilaatigullu kommuunit kattussuussinnaanerat ilanngullugu
eqqartuilernerat tamakkiisumik tapersorsorniarlugu Naalakkersuisuni
Kommuunit kattuffiat peqatigalugu suleqatigiissitanik pilersitsivugut.
Tassani siunertarivarput innuttaasut ungasinnerusoq isigalugu
pitsaanerusumik akikinnerusumillu sullineqartalernissaat qularnaaru-

mallugu pitsaanerusumik kiffartuussinermik periusissioornissaq.
Kommuunit akunnerminni nutaamik suleriaaseqalernissaat,
suliakkiissutit nutaamik periuseqarluni suliarineqartalernissaat
Namminersornerullutik Oqartussat kommuunillu suliaasa
akisussaaffiisalu nutaamik agguaanneqartalernissaat tassani
sammineqassapput.

Nunaqarfimmiut ukioq manna ataatsimeersuarnissaat
ingerlanneqassaaq. Nunaqarfinni inuuneq
assigiinngisitaartorujussuuvoq, nunatta pissarititai aallaavigalugit
nunaqarfinni inuuneq ingerlanneqartarmat, tamannalu pissutaalluni
inuunerup allanngorartuarternera misinnartuarterpoq.

Nunaqarfimmiut ataatsimeersuulerussi suna tamaat qulaaninngaanniit
aaqqissuunneqassanngilaq: Nunaqarfimmiut peqatigiiffiata
ataatsimeersuarnissaq ilusilersussavaa namminneq misilittakkatik
aallaavigalugit kiisalu nunaqarfinni inuunerup pitsaasumik
toqqammavissinnissaa aallaavigalugu. Ataatsimeersuarnermi
peqataasussat politikikkut suliaqaannassanngillat nunaqarfinni
suleqataasut isumaginnittoqarfimmi, peqqinnissaqarfimmi,
atuarfeqarfimmilu sulisut ilanngullugit siinnisoqartinneqassapput.
Ataatsimeersuarnermi aallaavigineqassaaq nunaqarfimmiut imminnut
napatittut pisortat kisiisa aallaavigiunnaarlugit kisiannili namminneq
akisussaaqataasutut ingerlatsisut.

Ukioq manna inuiattut ullorsior-nitsinni junip 21-ani
Namminersornerullutik Oqartussat ukiut 25-ingorlugit
nalliuttorsior-nissaat ingerlanneqassaaq. Nalliuttorsior-nissaq immikkut
qulequtaqassaaq tassaavorlu Tamatta akuusa. Meeqqat inuusuttut
ilaqutariillu sammineqassapput.

Soorunami ukiut 25-it qangiutereersimalereerneranni
pissusissamisorpoq kingumut qiviassalluni, angusagummi
atukkagullu imaannaasimanngenaar. Meerartatta 1979-mi inuuneq
qanoq issimanersoq immaq takorlooruminaatsippaat, uagullu
taamanikkut inersimasuusugut taamani takoorloorsiman-
ngisaannakkagut amerlasoorpassuit piviusunngortinneqarsimapput.
Suleqataasimasut tamaasa uummammik pisumik qutsaviginiarpakka
inuiaqatigiinni pitsaasumik kiffartuussisimanerat pillugu.

Nalliuttorsiornermi Tamatta akuusa malunnartinniarlugu kommuunit
tamarmik inuttussuseq aallaavigalugu aningaasanik
agguaassiffigineqassapput, aaqqissuussinerit inuppalaartut
innuttaasunit peqataaffigineqarsinnaasut aaqqissuunneqar-
sinnaaniassammata. Aaqqissuussinerit illoqarfiit nunaqarfiillu
akornanni ataatsimoortitsissasut neriutigaara Inuiattullu
kinaassusitsinnut ataatsimoornitsinnullu nakussassaataanissaat
aamma neriutigalugu.

Ataqqinartorsuaq Dronningi uialu Nuummi nalliuttorsiornermi peqataaniarput, kingornalu kungissaq nuliassaalu junip 22-ani tikippata nunatsinni angalaniarput.

Kunngikkormiut qaaqqusallu allat ilagalugit Nuummi Junip 21-ani persuarsiornartumik nalliuttorsiornermi peqataassapput.

Naalakkersuisut sinnerlugit inuulluaqqussuteqarfigivakka ataqqinartorsuaq Dronningi kunngikkormiullu tamaasa, Folketingi danskillu naalakkersuisui kiisalu Savalimmiuni inatsisartut naalakkersuisullu.

Naalakkersuisut assut pingaartippaat pitsaasumik inerititaqarfiusumillu innuttaasunik kattuffinnillu suleqateqarnissartik. Innuttaasut atugaasa ilusilersugaanerit aaqqissuussaananerallu qinikkat kisimik ilusilersorlugulu aaqqissuutissanngilaat ilissilu isummersueqataanissarsi peqataanissarsilu pingaaruteqarluinnarpoq. Nunatsinnimi ingerlatsinermi aamma pingaaruteqarluinnartut tassapput soqutigisaqatigiit kattuffiillu. Inuiaqatigiit ingerlaneranni annertuumik tunngavilersueqataasarpusi tamannalu pissutigalugu Naalakkersuisut pingaartilluinnarpaat qanittumik ataqatigiissumillu suleqatigiinnissaq. Naak tamatigut isumaqatigiittanngikkaluarluta pingaaruteqarluinnarpoq ataatsimoortumik isummersorlutalu suleqatigiittarnissarput.

Nunatsinni pisuussutitta pingaarnersaat tassalu meeqqat,
inuusuttullu, siunissarput pitsaasumik tunngavissinneqassappat
meeqqat inuusuttullu atugaat annertuumik
pitsanngorsarneqartariaqarput. Meeqqat inunngorneranniik
illersorneqarsinnaasumik ataqqinartumillu atugaqartussanngorlugit
aaqqissuussiffiqineqartariaqarput. Tamannali anguneqassappat
tamatta peqataasariaqarpugut. Kommuunit annertuumik
akisussaaffeqarput nalunngilaralu pisinnaasartik tamaat
ilungersorlutik suliniartut naak sulisussat ilinniarsimasut annertuumik
amigaatagaluartut. Tamatta peqataasa pisortat kisiisa
isumalluutigiunnaarlugit, peqataasa meeqqat inuusuttullu atugaasa
ilaatigut illersorneqarsinnaanngitsumik inissisimasut
qangerniarneranni. Tamatta peqataasa meeqqat inuusuttullu atugaasa
illersorneqarsinnaasumik ataqqinartumillu inissinnissaasa tungaannut
suleqataanissatsinnut. Manna aqqutigalugu inuiaqatigiinni meeqqat
inuusuttullu atugaasa pitsanngorsarniarneqarneranni suleqataasut
inuinnaat peqatigiiffiit kattuffiillu tamaasa qutsaviginiarpakka.
Qujanarlu ilungersorlusi suleqataanissinnut.

Utoqqartagut ataqqinartut inuiaqatikka sinnerlugit qutsaviginiarpassi.
Ilissi sulilluarnissigut ullumikkut atugarissaarluta inuunerput
tikissimavarput. Ilungersunartumik atugaqaraluarlusi kinguaasi
pitsaasumik atugaqarnissaat qularnaarniarlugu annertuumik
pilliuteqarlusi sulisimavusi tamannalu ataqqinaatigaarsi. Ullumikkut
inuiaqatigiit atugarissaarneranni ilissi tunngaviliivusi utoqqartattalu

atugaasa pitsaanerulernissaannut inuiaqatigiit tamatta
pisussaaffeqarpugut ataqqinartumik utoqqartatta atugaqarnissaat
qularnaartariaqarmat.

Qujanarlu inuiaqatigiit utoqqartaqarmata nukittuunik kinguaaminnut
asannittunik.

Naggataatigut innuttaasut tamassi ukiumut qangiuttumut
qutsaviginiarpassi, ilaqttassinnut, suliffissinnut nunatsinnullu
sullissilluarsimanersi pillugu. Unalu eqqaamassavarput tamatta
naligiilluta inuugatta tamatta atorfissaqartinneqarpugut
pisariaqartinneqarlutalu.

Ataqpeqatigiitta ataqqinnillutalu taava siunissaq qaamasoq
ornissavarput.

Nunatsinni innuttaasusi tamassi ukiumik nutaamik iluanaarfiusumik
pilluarfiullunilu eqqissinartumik kissaappassi.

Ukiortaami pilluaritsi.

Guutip nunarput sernigiliuk !